

การสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม

พ.ศ. 2534

โครงการพัฒนาที่สูงเฉพาะพื้นที่ (IPAD)

พื้นที่แก่งหอม

อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเสริฐ นันทชาติ

จี ลามาร์ โรเบิร์ต

วัชร สันตะประมา

ศรีวรรณ วงศ์เจริญ

กอบกาญจน์ พงษ์ทะนงชัย

บุญทอง กุ์เจริญ ที่ปรึกษา

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ

รายงานการวิจัยฉบับที่ 80

คำนำ

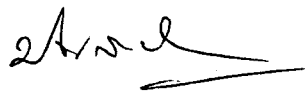
รายงานการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ ท่วยทรายเหลือง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผลงานที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ ได้ร่วมมอบหมายจาก โครงการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ (Intergrated Pocket Area Development - IPAD) ให้เป็นผู้ดำเนินการในระหว่างเดือนเมษายนจนถึงเดือนมิถุนายน 2534

การสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ดังกล่าว สถาบันวิจัยและพัฒนา ได้จัดคณะสำรวจซึ่งประกอบด้วยคณะนักวิจัยของมหาวิทยาลัยพายัพและเจ้าหน้าที่สำรวจอีกจำนวนหนึ่งเข้าไปเก็บข้อมูลในหมู่บ้านต่าง ๆ ของพื้นที่โครงการ IPAD รวม 3 อำเภอ คือ พื้นที่ท่วยทรายเหลือง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่แก่งหอม อำเภอปาย และพื้นที่แม่ลา อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้เวลาในสนามประมาณหนึ่งเดือน หลังจากนั้นก็ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำรายงาน สำหรับเนื้อหาของข้อมูลและรายงานผลนั้น คณะนักวิจัย ได้ยึดถือตัวแบบและแนวทางปฏิบัติ (Indicator) ที่โครงการ IPAD เป็นผู้กำหนดและตามข้อตกลงระหว่างโครงการ IPAD สถาบันวิจัยชาวเขา และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ

เนื่องจากข้อจำกัดของระยะเวลาที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ จึงทำให้รายงานฉบับนี้อาจจะไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร แต่ก็เพียงพอครบถ้วนตามตัวแบบและแนวทางปฏิบัติที่ IPAD ได้กำหนดไว้ซึ่งข้อมบพร่องอันนี้ทางสถาบันวิจัยและพัฒนาขอรับผิด โดยไม่มีข้อแม้ประการใด

ความสำเร็จของโครงการสำรวจครั้งนี้เป็นผลของการร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่ายทั้งทางราชการและเอกชน ซึ่งได้แก่ นายอำเภอ และเจ้าหน้าที่ของอำเภอแม่แจ่ม อำเภอปาย และอำเภอแม่ลาน้อย เจ้าหน้าที่ของโครงการ IPAD นับตั้งแต่ Mr. Stephen P. Carson ที่ปรึกษาคุณเมธี วงษ์ประดิษฐ์ หัวหน้าสำนักงานประสานงานโครงการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของโครงการทุกท่าน ซึ่งสถาบันวิจัยและพัฒนาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบคณาจารย์ทุกท่าน พนักงานสำรวจ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยและพัฒนาที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานครั้งนี้ ที่สำคัญอีกท่านหนึ่งก็คือ ดร.บุญทอง กู่เจริญ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ในฐานะที่ปรึกษาของโครงการที่ได้ให้คำแนะนำและให้กำลังใจในการดำเนินงานสำรวจตั้งแต่เริ่มโครงการจนกระทั่งแล้วเสร็จ

บุคคลสุดท้ายที่สถาบันวิจัยและพัฒนาใคร่ขอขอบคุณเป็นพิเศษ ได้แก่ ดร.อำนาจ ทะพิงค์แก อธิการบดีมหาวิทยาลัยพายัพ ที่ได้อนุมัติและสนับสนุนบุคลากรของมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยและพัฒนา ดำเนินการสำรวจในครั้งนี้อย่างสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(นายประเสริฐ พันธชาติ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ข้อสังเกตในตารางการสำรวจ

ข้อสังเกต เกี่ยวกับการคำนวณ

- 1 N = จำนวนรวมของผู้ตอบคำถามทั้งหมด ยกเว้นผู้ที่ไม่ได้ตอบคำถามที่จำไม่ได้ เช่น จำไม่ได้ว่าชื่อข้าวกินเท่าไร เมื่อปีที่ผ่านมา
- 2 VALID N = จำนวนรวมของผู้ตอบซึ่งให้คำตอบที่มีค่ามากกว่า 0 เช่น ตารางการผลิตหมู VALID N คือจำนวนของครัวเรือนที่เลี้ยงหมู ในกรณีนี้ N คือจำนวนของครัวเรือนทั้งหมดที่สำรวจ
- 3 TOTAL = คือจำนวนรวมทั้งหมดของผู้ตอบคำถามในแต่ละหมู่บ้าน เช่น จำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด จะอยู่ในช่องทางขวามือของตาราง ส่วนช่องในตารางแถวกลางแต่ละช่องเป็นจำนวนรวมทั้งหมดของผู้ตอบคำถามในเขตพื้นที่ที่สำรวจ และมีจำนวนรวมทั้งหมด (TOTAL) ที่ไม่เหมาะสมหรือทำให้สับสน จะไม่ใส่ตัวเลขไว้ในจำนวนรวมทั้งหมด

ข้อสังเกต เกี่ยวกับข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตร ควรจะพิจารณาอย่างระมัดระวัง เนื่องจากชาวบ้านจะบอกขนาดของพื้นที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริงโดยเหตุผลบางอย่าง รวมทั้งผลผลิตและราคาขายด้วย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับรายจ่ายของครัวเรือนก็ต้องพิจารณาอย่างระมัดระวังเช่นกัน เนื่องจากเป็นการยากที่จะจำได้ว่าจ่ายอะไรบ้างตลอดปี

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๗
ข้อสังเกตในตารางการสำรวจ	๘
ตอนที่ 1 สิ่งบ่งชี้ลักษณะพื้นที่และหมู่บ้านที่ทำการสำรวจ	1
ตอนที่ 2 สรุปลักษณะสำคัญของหมู่บ้าน	10
ตอนที่ 3 การสำรวจครัวเรือน	36
ตอนที่ 4 แผนที่หมู่บ้าน	78
ตอนที่ 5 ภาคผนวก	90

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางสรุป จำนวนครัวเรือนและประชากรแยกตามรายหมู่บ้าน	9
ตารางที่ V1 สถานภาพทางด้านการปกครองและการบริหารหมู่บ้าน	29
ตารางที่ V2 สถานภาพทางด้านการปกครองและการบริหารหมู่บ้าน (ต่อ)	29
ตารางที่ V3 การย้ายถิ่นในรอบปีที่ผ่านมา	30
ตารางที่ V4 การศึกษาของเยาวชน	30
ตารางที่ V5 การศึกษาของเยาวชน (ต่อ)	31
ตารางที่ V6 การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ และการฝึกอบรม	31
ตารางที่ V7 การอนามัยและสาธารณสุข	32
ตารางที่ V8 แหล่งน้ำบริโภค	32
ตารางที่ V9 โครงการพัฒนาหมู่บ้าน	33
ตารางที่ V10 ธนาคารข้าว	33
ตารางที่ V11 กองทุนเงินหมุนเวียน	34
ตารางที่ V12 การควบคุมยาเสพติด	34
ตารางที่ V13 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	35
ตารางที่ V14 โครงการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ได้รับงบประมาณ จากทางราชการในรอบปีที่ผ่านมา	35
ตารางที่ H1 จำนวนครัวเรือนจำแนกตามเพศ	37
ตารางที่ H2 จำนวนประชากรจำแนกตามเพศและช่วงอายุ	38
ตารางที่ H3 จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกย้ายเข้าหรือย้ายออกในรอบปีที่ผ่านมา	39
ตารางที่ H4 จำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพการสมรส (อายุ 15 ปีขึ้นไป)	40
ตารางที่ H5 จำนวนประชากรที่มีบัตรประจำตัวประชาชน (อายุ 15 ปีขึ้นไป)	41
ตารางที่ H6 จำนวนประชากรที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน	42
ตารางที่ H7 จำนวนการถือครองที่ดินจำแนกตามเอกสารสิทธิ์	43
ตารางที่ H8 จำนวนประชากรจำแนกตามศาสนา	44
ตารางที่ H9 จำนวนประชากรที่พูดภาษาไทย (กลาง) และภาษาคำเมือง (อายุ 10 ปีขึ้นไป)	45
ตารางที่ H10 จำนวนประชากรจำแนกตามระดับการศึกษา (อายุ 15 ปีขึ้นไป)	46

	หน้า	
ตารางที่ H11	จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกได้รับการฝึกอบรม	47
ตารางที่ H12	จำนวนบ้านจำแนกตามชนิดของหลังคาและฝาผนัง	48
ตารางที่ H13	จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องมือในการเกษตรชนิดต่าง ๆ	49
ตารางที่ H14	จำนวนครัวเรือนที่มีทรัพย์สินต่าง ๆ	50
ตารางที่ H15	ค่าเฉลี่ยรายได้ประจำปีจากการรับจ้างและอื่น ๆ นอกเหนือจากการเกษตร	51
ตารางที่ H16	ค่าเฉลี่ยรายจ่ายประจำปีจำแนกตามประเภทต่าง ๆ	51
ตารางที่ H17	จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกวางแผนครอบครัว	52
ตารางที่ H18	จำนวนครัวเรือนที่มีหญิงวางแผนครอบครัวจำแนกตามวิธีต่าง ๆ	53
ตารางที่ H19	จำนวนครัวเรือนที่มีชายวางแผนครอบครัวจำแนกตามวิธีต่าง ๆ	54
ตารางที่ H20	จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิก	55
ตารางที่ H21A	จำนวนประชากรที่เสียชีวิตในปีที่ผ่านมาจำแนกตามสาเหตุ	56
ตารางที่ H21B	จำนวนทารกที่เกิดและเสียชีวิตในปีที่ผ่านมา	56
ตารางที่ H22	จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกเป็นมาเลเรียในปีที่ผ่านมา	57
ตารางที่ H23	จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกกำลังเป็นมาเลเรีย	58
ตารางที่ H24	จำนวนครัวเรือนที่มีผู้ติดเชื้อ	59
ตารางที่ H25	จำนวนครัวเรือนที่มีการเพาะปลูกแบบหมุนเวียน	60
ตารางที่ H26	ค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่ใช้ที่ดินในการเพาะปลูกติดต่อกันและจำนวนปีที่กลับมาใช้ที่ดินแปลงเดิม	61
ตารางที่ H27	ค่าเฉลี่ยของเนื้อที่ที่ใช้ในการเพาะปลูก	61
ตารางที่ H28	จำนวนครัวเรือนที่มีการใช้มูลสัตว์เลี้ยงเป็นปุ๋ย	62
ตารางที่ H29	จำนวนครัวเรือนที่มีสวนครัวในบริเวณบ้าน	63
ตารางที่ H30	จำนวนเดือนที่มีข้าวไม่พอกิน	64
ตารางที่ H31	ค่าเฉลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่ที่ปลูก ผลผลิต และอัตราส่วนของผลผลิต/หน่วยที่ปลูก	65
ตารางที่ H32	ค่าเฉลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวนาที่ปลูก ผลผลิต และอัตราส่วนของผลผลิต/หน่วยที่ปลูก	65
ตารางที่ H33	ค่าเฉลี่ยจำนวนและราคาของข้าวที่ขาย	66
ตารางที่ H34	ค่าเฉลี่ยจำนวนและราคาของข้าวที่ซื้อ	66
ตารางที่ H35	ค่าเฉลี่ยจำนวนและราคาของข้าวที่ขอยืม	67
ตารางที่ H36	การผลิตพริก	68
ตารางที่ H37	การผลิตงา	68

	หน้า
ตารางที่ H38 การผลิตถั่วเหลือง	69
ตารางที่ H39 การผลิตข้าวโพด	69
ตารางที่ H40 การผลิตฟักทอง	70
ตารางที่ H41 ค่าเฉลี่ยของรายได้จากผลผลิตนี้ชนิดอื่น ๆ	70
ตารางที่ H42 แหล่งขาย ผลผลิต นริภิงา ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าวโพด ฟักทอง	71
ตารางที่ H43 การผลิตกาแฟ	72
ตารางที่ H44 การผลิตขนุน	72
ตารางที่ H45 การผลิตมะม่วง	73
ตารางที่ H46 การผลิตท้อ	73
ตารางที่ H47 สภาวะของปศุสัตว์ : ไก่	74
ตารางที่ H48 สภาวะของปศุสัตว์ : เป็ด	74
ตารางที่ H49 สภาวะของปศุสัตว์ : หมู	75
ตารางที่ H50 สภาวะของปศุสัตว์ : แพะ	75
ตารางที่ H51 สภาวะของปศุสัตว์ : วัว	76
ตารางที่ H52 สภาวะของปศุสัตว์ : ควาย	76
ตารางที่ H53 สภาวะของปศุสัตว์ : ม้า	77